

WALES **AUDIT** OFFICE
SWYDDFA **ARCHWILIO** CYMRU

Adroddiad Archwilio Blynyddol 2012

Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru

Cyhoeddwyd: Tachwedd 2012

Cyfeirnod y ddogfen: 555A2012

Statws yr adroddiad

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru fel rhan o'r gwaith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol, y Cod Ymarfer Archwilio a'r Datganiad o Gyfrifoldebau a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Nid yw Swyddfa Archwilio Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol a'i staff) a, lle y bo'n gymwys, yr archwilydd penodedig, yn atebol i unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog, na chyflogai arall yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Os gwneir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwyllir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd parti perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru (a, lle y bo'n gymwys, ei archwilydd penodedig) yn drydydd parti perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn infoofficer@wao.gov.uk

Roedd y tîm a gyflawnodd y gwaith yn cynnwys Derwyn Owen, Jason Garcia, Andy Bruce a Michelle Pheonix.

Cynnwys

Crynodeb	4
Adroddiad manwl	
Defnyddiwyd adnoddau'r Awdurdod yn gywir ym mhob ffordd berthnasol, a rhoddwyd cyfrif amdanynt yn briodol	6
Roedd cyfrifon yr Awdurdod ar gyfer 2011-12 wedi'u paratoi'n briodol ac roeddent yn gywir ym mhob ffordd berthnasol	6
Gweithredodd yr Awdurdod o fewn ei gyllideb refeniw ar gyfer 2011-12, ac mae mewn sefyllfa dda i ymateb i'r heriau ariannol sylweddol sydd o'n blaenau	8
Roedd gan yr Awdurdod amgylchedd rheolaeth fewnol effeithiol i leihau'r perygl o wneud camdatganiadau o bwys i'r datganiadau ariannol	8
Roedd systemau ariannol pwysig yr Awdurdod yn cael eu rheoli'n briodol ac yn cael eu gweithredu fel ag y dylent	9
Mae gan yr Awdurdod drefniadau corfforaethol priodol ar waith i gefnogi'r defnydd effeithiol o adnoddau	9
Roedd gan yr Awdurdod drefniadau priodol yn 2011-12 i'w helpu i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau	9
Mae pwysau ariannol yn cael ei reoli trwy gynllun hirdymor a gefnogir gan nifer o fentrau i gynnal plismona effeithiol	10
Mae trefniadau priodol ar waith ar gyfer y pontio i Gomisiynwyr yr Heddlu a Throseddu	10
Atodiadau	
Casgliad ar drefniadau Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2012 ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau	12
Meini prawf ar gyfer asesu trefniadau'r Awdurdod yn ystod 2011-12 ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau	13
Adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy llythyr archwilio blynyddol diwethaf	14

Crynodeb

---

1. Mae'r Adroddiad Archwilio Blynnyddol hwn (yr Adroddiad) i aelodau Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru (yr Awdurdod) yn crynhoi'r casgliadau o'm harchwiliad ar gyfer 2011-12. Mae'n cyflwyno adroddiad i aelodau'r Awdurdod ynglŷn ag unrhyw faterion o bwys sy'n codi o'm harchwiliad, ynghyd â'm sylwadau ar faterion cyfredol eraill.
2. Ceir mwy o fanylion am agweddau penodol ar fy archwiliad yn yr adroddiadau ar wahân a gyflwynwyd yn ystod y flwyddyn. Trafodir yr adroddiadau hyn, a chytunir arnynt, gyda swyddogion ac fe'u cyflwynir i'r Grŵp Archwilio a Chraffu. Mae'r adroddiadau a gyhoeddwyd i'w gweld yn [Atodiad 3](#).
3. Gwneir nifer o gyfeiriadau yn yr Adroddiad hwn at ganllawiau a dogfennaeth a gyhoeddwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol, yn cynnwys y Cod Ymarfer Archwilio (y Cod). Mae hwn yn cyfeirio at y Datganiad o Gyfrifoldebau Archwilwyr a Chyrff a Archwilir sy'n crynhoi cyfrifoldebau allweddol archwilwyr. Cynhaliwyd fy archwiliad yn unol â'r egwyddorion a nodwyd yn y Datganiad hwnnw. Dylid ystyried fy sylwadau am ganlyniadau fy archwiliad yng nghyd-destun y cefndir mwy ffurfiol hwnnw.
4. Cynllunias yr archwiliad ar sail risg, ac mae fy ngwaith archwilio wedi canolbwyntio ar eich risgiau ariannol a gweithredol sylweddol sy'n berthnasol i'm cyfrifoldebau archwilio. Mae'r gwaith archwilio wedi'i strwythuro o amgylch elfennau allweddol fy nghyfrifoldebau fel y'u nodir yn y Cod. Nododd y Strategaeth Archwilio ar gyfer 2012 y ffi archwilio arfaethedig, sef £83,482 (ynghyd â TAW), a bydd y ffi derfynol yn unol â'r ffi arfaethedig.
5. Rwyf wedi dod i'r casgliad bod adnoddau'r Awdurdod wedi cael eu defnyddio'n gywir ym mhob ffordd berthnasol a rhoddwyd cyfrif arnynt yn briodol yn 2011-12:
  - roedd cyfrifon yr Awdurdod ar gyfer 2011-12 wedi'u paratoi'n briodol ac roeddent yn gywir ym mhob ffordd berthnasol;
  - gweithredodd yr Awdurdod o fewn ei gyllideb refeniw ar gyfer 2011-12, ac mae mewn sefyllfa dda i ymateb i'r heriau ariannol sylweddol sydd o'n blaenau;
  - roedd gan yr Awdurdod amgylchedd rheolaeth fewnol effeithiol i leihau'r perygl o wneud camddatganiadau o bwys i'r datganiadau ariannol; ac
  - roedd systemau ariannol pwysig yr Awdurdod yn cael eu rheoli'n briodol ac yn cael eu gweithredu fel ag y dylent.
6. Mae gan yr Awdurdod drefniadau corfforaethol priodol ar waith i gefnogi'r defnydd effeithiol o adnoddau:
  - roedd gan yr Awdurdod drefniadau priodol yn 2011-12 i'w helpu i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau;
  - mae pwysau ariannol yn cael ei reoli trwy gynllun hirdymor a gefnogir gan nifer o fentrau i gynnal plismona effeithiol; ac
  - mae trefniadau priodol ar waith ar gyfer y pontio i Gomisiynwyr yr Heddlu a Throseddu (PCC).

-
7. Cytunwyd ar yr Adroddiad hwn gyda'r Trysorydd a'r Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau a swyddogion perthnasol eraill. Caiff yr Adroddiad ei gyflwyno i'r Awdurdod ym mis Tachwedd 2012 a chaiff copi ei roi i bob aelod o'r Awdurdod.
  8. Fy nod yw darparu archwiliad o safon sy'n gwneud cyfraniad cadarnhaol ac ymarferol ac sy'n ategu agenda'r Awdurdod ei hun. Rwy'n cydnabod pa mor werthfawr yw eich cydweithrediad a'ch cymorth er mwyn cyrraedd y nod hwn, a hoffwn ddiolch i chi am y cymorth a'r cydweithrediad a roddwyd yn ystod yr archwiliad.

Derwyn Owen
Ar gyfer ac ar ran yr Archwilydd Penodedig

Dyddiad: XXXXXXXXXX

Adroddiad manwl

Defnyddiwyd adnoddau'r Awdurdod yn gywir ym mhob ffordd berthnasol, a rhoddwyd cyfrif amdanynt yn briodol

9. Mae'r datganiadau ariannol yn ffordd hanfodol i'r Awdurdod roi cyfrif am y modd y mae'n gwarchod yr adnoddau sydd ar gael iddo a'i berfformiad ariannol wrth ddefnyddio'r adnoddau hynny.
10. Fel archwilydd allanol yr Awdurdod, mae'n ofynnol mi archwilio'r datganiadau ariannol a chyflwyno adroddiad archwilydd sy'n cynnwys barn ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun teg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar ddiwedd y flwyddyn.

Roedd cyfrifon yr Awdurdod ar gyfer 2011-12 wedi'u paratoi'n briodol ac roeddent yn gywir ym mhob ffordd berthnasol

11. Cafodd datganiadau ariannol drafft yr Awdurdod eu paratoi a'u cymeradwyo cyn 30 Medi 2012, yn unol â gofynion Rheoliad Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2010.
12. Mae awdurdodau'r heddlu yng Nghymru'n paratoi eu datganiadau ariannol yn unol â gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Mae'r Cod hwn yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.
13. Mae'n ofynnol i mi o dan Safonau Archwilio Rhyngwladol (ISA) 260 gyflwyno adroddiad ar faterion sy'n codi o'm gwaith i'r 'rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu' (yr Awdurdod) cyn i mi roi fy marn archwilio ar y cyfrifon.
14. Cyflwynais adroddiad ar y materion hyn i gyfarfod yr Awdurdod ar 26 Medi 2012. Nodir y materion allweddol yn [Arddangosyn 1](#).

Arddangosyn 1: Materion a nodwyd yn yr Adroddiad Archwilio Datganiadau Ariannol

Gofyniad adrodd	Ymateb yr Archwilydd
Safbwyntiau ynglŷn â'r agweddau ansoddol ar arferion cyfrifyddu ac adrodd ariannol yr endid.	Nid oedd unrhyw bryderon o ran yr agweddau ansoddol ar eich arferion cyfrifyddu ac adrodd ariannol. Mae'r Awdurdod wedi ymateb yn dda i'n hargymhellion yn sgil archwiliad 2010-11 ac wedi darparu dogfennaeth o safon uchel i gefnogi'r trafodion a'r gweddillion yn natganiadau ariannol 2011-12.
Addasiadau disgwylidig i adroddiad yr archwilydd.	Dim addasiadau i adroddiad yr archwilydd.
Camddatganiadau nas addaswyd.	Ni chafwyd unrhyw gamddatganiadau nas cywirwyd yn y datganiadau ariannol.
Gwendidau perthnasol yn y systemau cyfrifyddu a rheolaeth fewnol a nodwyd yn ystod yr archwiliad.	Ni nodwyd unrhyw wendidau perthnasol yn y rheolaethau mewnol nad oeddem eisoes wedi'u hadrodd i'r Awdurdod.
Materion y mae'n ofynnol iddynt, o dan safonau archwilio eraill, gael eu cyfleu i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu.	Ni chododd unrhyw faterion.
Unrhyw faterion perthnasol eraill sy'n ymwneud â'r archwiliad.	Nodwyd un mater arall i'r Awdurdod: <ul style="list-style-type: none"> Rydym wedi nodi dros y blynyddoedd diwethaf nad oedd y dull o ddyrannu cyfran yr Awdurdod o asedau gwariant ac incwm Awdurdodau Heddlu Cymru na rhwymedigaethau Awdurdodau Heddlu Cymru wedi'u cytuno. Yn hytrach, roedd pob awdurdod heddlu'n cynnwys y trafodion go iawn a'r datgeliadau uwch mewn perthynas ag Awdurdodau Heddlu Cymru yn eu datganiadau ariannol ar gyfer 2010-11. Nid oedd y sefyllfa wedi newid ar gyfer 2011-12 ac ni chafwyd unrhyw effaith berthnasol ar y datganiadau ariannol.

- Ar 28 Medi 2012, rhoddais fy marn ar gyfrifon yr Awdurdod. Deuthum i'r casgliad fod y cyfrifon yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2012 ac o'i incwm a'i wariant, ei enillion a'i golledion a'i lifau arian parod am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.
- Rydym hefyd wedi cwblhau'r archwiliad o ffurflen Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan, ac aethom ati i gyflwyno'r ffurflen i dîm archwilio canolog Swyddfa Archwilio Cymru ar 28 Medi 2012. Roedd y ffurflen wedi'i llunio'n briodol ac nid oedd unrhyw faterion o bwys i gyflwyno adroddiad arnynt.

-
17. Fodd bynnag, nid ydym wedi cau'r archwiliad yn ffurfiol. Mae hyn oherwydd gohebiaeth a dderbyniwyd yn ddiweddar gan etholwr yn ymwneud â'r flwyddyn archwilio hon. Rydym yn gweithio gyda'r tîm rheoli i ymateb i'r materion a nodwyd.

Gweithredodd yr Awdurdod o fewn ei gyllideb refeniw ar gyfer 2011-12, ac mae mewn sefyllfa dda i ymateb i'r heriau ariannol sylweddol sydd o'n blaenau

18. Mae gan yr Awdurdod hanes da o weithredu o fewn ei gyllideb refeniw a pharhaodd hyn yn 2011-12. Yn erbyn cyllideb refeniw gwariant net o £141 miliwn, cofnododd yr Awdurdod danwariant o £7.5 miliwn. Cafodd y swm hwn ei drosglwyddo i gronfeydd wrth gefn penodol i ariannu newidiadau gweithredol yn y dyfodol, y strategaeth ystadau a chronfa wrth gefn newydd i brofianwyr. Roedd gweddill y Gronfa Wrth Gefn Gyffredinol ar 31 Mawrth 2012 yn dal i fod yn £7.2 miliwn.
19. Mae'r Awdurdod yn parhau i dderbyn adroddiadau rheolaidd gan y Trysorydd a'r Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau ar wariant a'r sefyllfa o'i chymharu â'r gyllideb. Dangosodd y sefyllfa ar 31 Gorffennaf 2012 fod yr Awdurdod yn disgwyl cyflawni ei darged mewn perthynas ag arbedion effeithlonrwydd yn 2012-13. Roedd yr adroddiad a gyflwynwyd i'r gweithgor polisi ym mis Medi 2012 yn rhagfynegi gwaged diwedd blwyddyn o £2.5 miliwn yn 2012-13. Bydd hyn yn helpu i gryfhau sefyllfa'r Awdurdod, a'i olynwyr, wrth iddo ymateb i'r heriau ariannol a heriau gweithredol ac anweithredol yn y dyfodol sy'n codi o'r adolygiad cynhwysfawr o wariant ym mis Hydref 2010.

Roedd gan yr Awdurdod amgylchedd rheolaeth fewnol effeithiol i leihau'r perygl o wneud camddatganiadau o bwys i'r datganiadau ariannol

20. Mae gan yr Awdurdod amgylchedd rheolaeth fewnol effeithiol sy'n lleihau'r perygl o wneud camddatganiadau o bwys i'r datganiadau ariannol. Yn seiliedig ar y gwaith a gwblhawyd yn ystod y flwyddyn, nododd yr adroddiad blynyddol ar yr archwiliad mewnol fod gan Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru 'system rheolaeth fewnol gadarn'. Ar y cyfan, darparodd hyn lefel ddigonol o sicrwydd gan fod y rhan fwyaf o'r systemau a archwiliwyd wedi cyflawni lefel sylweddol neu ddigonol o sicrwydd.
21. Yn benodol, deuthum i'r casgliadau canlynol:
- fel yn ystod y blynyddoedd blaenorol, mae'r gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi cyflawni'r safonau proffesiynol gofynnol ac felly roedd yn bosibl i ni ddibynnu ar ei waith, yn ôl y bwriad;
  - cafwyd bod y trefniadau ar gyfer sicrhau mai dim ond lle y mae darpariaeth benodol iddo ymgymryd â thrafodion perthnasol y mae'r Awdurdod yn gwneud hynny ar waith a'u bod wedi parhau i weithredu'n effeithiol; a
  - chafwyd bod y trefniadau ar gyfer atal a chanfod twyll a llygredd yn gweithredu'n effeithiol.

Roedd systemau ariannol pwysig yr Awdurdod yn cael eu rheoli'n briodol ac yn cael eu gweithredu fel ag y dylent

22. Mae fy adolygiad o systemau ariannol yr Awdurdod wedi cynnwys dogfennu'r systemau ariannol pwysig. Lle y bo angen, rydym wedi ceisio sicrwydd bod rheolaethau mewnol y systemau pwysig hyn yn gweithio'n effeithiol, naill ai drwy eu profi neu drwy ddibynnu ar waith Archwilio Mewnol.
23. Deuthum i'r casgliad y gellir dibynnu ar systemau ariannol pwysig yr Awdurdod i gynhyrchu canlyniadau sy'n gywir mewn ffyrdd perthnasol. Mae rhai mân feysydd ar gyfer gwella a drafodwyd gyda'r rheolwyr ac mae camau gweithredu priodol eisoes yn cael eu hystyried a'u cymryd. Mae pob argymhelliad a wneir gan archwiliad Mewnol ac Allanol yn cael ei adrodd i'r Awdurdod, sy'n monitro'r gwaith o'u gweithredu, gan y rheolwyr. Nid oes materion penodol y mae angen i mi dynnu sylw'r aelodau atynt.

Mae gan yr Awdurdod drefniadau corfforaethol priodol ar waith i gefnogi'r defnydd effeithiol o adnoddau

Roedd gan yr Awdurdod drefniadau priodol yn 2011-12 i'w helpu i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau

24. Wrth archwilio cyfrifon yr Awdurdod bob blwyddyn, mae'n ofynnol i mi o dan Adran 17(2)(d) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 fodloni fy hun ei fod wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau. Adlewyrchir y gofyniad hwn hefyd yn y Cod. Nodir fy nghasgliad ffurfiol ar drefniadau gwerth am arian yr Awdurdod ar gyfer 2011-12 yn [Atodiad 1](#).
25. Yn ogystal â'r archwiliad o'r cyfrifon blynyddol, mae ffynonellau pwysig eraill o sicrwydd wedi deillio o waith perfformiad ac arolygu Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi a'r gwasanaeth Archwilio Mewnol.
26. Roedd yr Awdurdod yn gyfrifol am roi trefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran defnydd yr Awdurdod o adnoddau. At ddibenion fy ngwaith, rwyf wedi gwerthuso systemau'r Awdurdod yn erbyn nifer o gwestiynau. Nodir y dull hwn yn fanwl yn [Atodiad 2](#). Ar gyfer pob cwestiwn, rwy'n ystyried a oes bylchau yn y trefniadau y disgwylir iddynt fod ar waith, ac arwyddocâd y bylchau hynny.
Nid oedd unrhyw faterion yn codi o'm gwaith yn y maes hwn ar gyfer 2011-12 yr hoffwn dynnu eich sylw atynt.

Mae pwysau ariannol yn cael ei reoli trwy gynllun hirdymor a gefnogir gan nifer o fentrau i gynnal plismona effeithiol

27. Roedd ein rhaglen waith ar y cyd ag Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi'n cynnwys adolygu a yw rhaglenni arbedion yr Heddlu a'r Awdurdod yn sicrhau newidiadau cadarnhaol a mesuradwy tuag at wasanaeth heddlu cynaliadwy. Ein casgliad cyffredinol oedd bod pwysau ariannol yn cael ei reoli trwy gynllun hirdymor a gefnogir gan nifer o fentrau i gynnal plismona effeithiol. Deuthum i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:

- mae prosiect trawsnewid yn mynd i'r afael â thoriadau mewn cyllid ond bydd rhaid diwygio'r cynllun presennol er mwyn cyflawni'r targedau effeithlonrwydd;
- mae nifer y swyddogion yn lleihau ond mae camau'n cael eu cymryd i drefnu'r gweithlu'n fwy effeithiol, gan gynnwys datblygu technoleg symudol;
- mae'r Heddlu'n gwneud arbedion, yn enwedig trwy gydweithredu, ac mae'n datblygu cyfleoedd pellach ar gyfer cydweithio a gwneud arbedion yn yr hirdymor; ac
- mae adolygiadau a gynhaliwyd gan Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi'n cefnogi fy nghasgliadau ynglŷn â threfniadau i sicrhau gwasanaeth heddlu effeithlon ac effeithiol¹.

Mae trefniadau priodol ar waith ar gyfer y pontio i Gomisiynwyr yr Heddlu a Throseddau

28. Bydd Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddau a etholir yn uniongyrchol yn disodli'r Awdurdod ym mis Tachwedd 2012 ac mae'n bwysig bod y cynlluniau a'r trefniadau pontio'n effeithiol. Mae rhan o'n gwaith eleni'n cynnwys monitro'r cynnydd sy'n cael ei wneud a chredaf fod trefniadau priodol ar waith ar gyfer y pontio. Rwyf wedi dod i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:

- mae rhaglen rheoli'r pontio i Gomisiynwyr yr Heddlu a Throseddau ar waith ac mae'n nodi materion a pheryglon sy'n esblygu;
- mae ymgysylltu priodol â'r cyhoedd, rhanddeiliaid, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a Llywodraeth Cymru i sicrhau bod y materion plismona sy'n effeithio ar Gymru'n cael eu hystyried;
- mae fframwaith safonol wedi'i sefydlu gydag awdurdodau heddlu eraill Cymru ar gyfer y pontio i Gomisiynwyr yr Heddlu a Throseddau;
- mae swyddogion ac aelodau awdurdodau a staff yr heddlu'n ymateb i'r broses bontio mewn ffordd adeiladol a chyfrifol; ac

---

¹ Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi, *Policing in austerity: one year on*, Gorffennaf 2012

-
- mae adolygiad a gynhaliwyd gan Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi'n cefnogi fy nghasgliadau ynglŷn â'r trefniadau pontio i Gomisiynwyr yr Heddlu a Throseddu².
- 29.** Mae'r Awdurdod yn datblygu nifer o ddewisiadau sy'n nodi sut y gall Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddu a'r Panel Troseddau weithredu o'r diwrnod cyntaf, er nad yw'r trefniadau wedi'u cwblhau hyd yma. Fodd bynnag, o dan amodau gwaith o'r fath, rwy'n cydnabod bod yr Awdurdod, yr Heddlu a Chomisiynwyr yr Heddlu a Throseddu yn wynebu cyfnod anodd iawn a byddaf yn parhau i fonitro cynnydd a gwaith gydag Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi ar waith archwilio cysylltiedig â pherfformiad gydol 2012-13. Mantais dull cydgysylltiedig rhwng Swyddfa Archwilio Cymru ac Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi yw sicrhau bod y rhaglenni gwaith yn osgoi dyblygu ac yn hyrwyddo rhannu rhwng ein sefydliadau i lywio ein rhaglenni gwaith. Mae hefyd yn helpu i sicrhau bod gwybodaeth yn cael ei rhannu'n brydlon a bod risgiau a phryderon allweddol yn cael eu harchwilio.

---

² Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Mawrhydi, *Preparing for Police and Crime Commissioners*, Gorffennaf 2012

Atodiad 1

Casgliad ar drefniadau Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2012 ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau

Cyfrifoldebau'r Swyddog Atebol

Mae'r Swyddog Atebol yn gyfrifol am roi trefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran defnydd yr Awdurdod o adnoddau, ac i sicrhau stiwardiaeth a llywodraethu priodol. Mae'r Swyddog Atebol hefyd yn gyfrifol am adolygu digonolrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau hyn yn rheolaidd.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd

Mae gennyf gyfrifoldeb o dan Adran 17(2) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus Cymru 2004 i ddod i'r casgliad, o'm harchwiliad o gyfrifon blynyddol yr Awdurdod, p'un a wyf yn fodlon o ran bodolaeth y trefniadau a oedd ganddo ar waith yn ystod y flwyddyn i'w helpu i gyflawni ei gyfrifoldeb i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau yn briodol. At ddibenion fy ngwaith yn y maes hwn, rwyf wedi asesu 'trefniadau priodol' yn bennaf fel trefniadau rheoli perfformiad corfforaethol a rheoli ariannol sefydliad, y diffinnir elfennau pwysig ohonynt ym Mharagraff 48 o'r Cod.

Cyflwynaf adroddiad os yw materion o bwys wedi dod i'm sylw sy'n fy atal rhag dod i'r casgliad bod yr Awdurdod wedi gwneud trefniadau priodol o'r fath. Wrth ymgymryd â'm gwaith, nid wyf wedi ystyried a yw'r trefniadau sydd ar waith yn cynrychioli'r holl drefniadau a allai fod ar waith. Nid yw'n ofynnol ychwaith i mi ystyried, ac nid wyf wedi ystyried fel rhan o'r agwedd hon ar fy ngwaith, effeithiolrwydd y trefniadau sydd ar waith ar gyfer sicrhau gwerth am arian yn ystod y flwyddyn a adolygir.

Casgliad

Mae'r casgliad canlynol yn seiliedig ar waith a wnaed fel rhan o'm harchwiliad o gyfrifon 2011-12 i gadarnhau, ym mhob ffordd berthnasol, pa drefniadau a oedd ar waith gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn i'w helpu i gyflawni ei gyfrifoldeb i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau, ac mae'n gyfyngedig i'r gwaith hwnnw.

Wrth ymgymryd â'm gwaith, nid wyf wedi ystyried a yw'r trefniadau sydd ar waith yn cynrychioli'r holl drefniadau a allai fod ar waith. Nid yw'n ofynnol ychwaith i mi ystyried, ac nid wyf wedi ystyried, effeithiolrwydd y trefniadau sydd ar waith ar gyfer sicrhau gwerth am arian yn ystod y flwyddyn a adolygir.

Ar sail Datganiad Llywodraethu Blynyddol yr Awdurdod ac o ganlyniad i'r gwaith a gyflawnwyd, fel y disgrifiwyd uchod fel rhan o'm harchwiliad o gyfrifon 2011-12, a'r holl wybodaeth arall yr ystyriais ei bod yn berthnasol, rwy'n fodlon o ran bodolaeth y trefniadau a oedd ar waith gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn i ategu'n briodol ei gyfrifoldeb i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau. Yn seiliedig ar y gwaith a gynhaliwyd, ac yn gyfyngedig iddo, rwyf wedi codi materion amrywiol, ac wedi gwneud argymhellion i wella trefniadau'r Awdurdod. Trafodir ac esbonnir y materion hyn ymhellach yn fy Llythyr Archwilio Blynyddol i'r Awdurdod.

Anthony Barrett
Archwilydd Penodedig
xx Tachwedd 2012

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Atodiad 2

Meini prawf ar gyfer asesu trefniadau'r Awdurdod yn ystod 2011-12 ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau

Trefniadau rheoli perfformiad corfforaethol a rheoli ariannol	Cwestiynau ar drefniadau
Pennu amcanion, penderfynu ar bolisiau a gwneud penderfyniadau	A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith ar gyfer pennu, adolygu a gweithredu ei amcanion strategol a gweithredol?
Diwallu anghenion defnyddwyr, rhanddeiliaid a'r boblogaeth leol	A yw'r Awdurdod wedi sefydlu modd o gyfathrebu â'r boblogaeth leol, defnyddwyr gwasanaethau a rhanddeiliaid eraill yn cynnwys partneriaid, ac a oes trefniadau monitro i sicrhau bod negeseuon allweddol ynglŷn â gwasanaethau yn cael eu hystyried?
Monitro ac adolygu perfformiad	A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith ar gyfer monitro perfformiad a chraffu arno, i nodi amrywiannau posibl yn erbyn amcanion, safonau a thargedau strategol, ar gyfer gweithredu lle y bo angen, a chyflwyno adroddiad i'r Awdurdod?
Cydymffurfiaeth â pholisiau sefydledig	A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i gynnal system rheolaeth fewnol gadarn, yn cynnwys trefniadau ar gyfer sicrhau cydymffurfiaeth â chyfreithiau a rheoliadau, a pholisiau a gweithdrefnau mewnol?
Risgiau gweithredol ac ariannol	A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i reoli ei risgiau busnes o bwys?
Rheoli adnoddau ariannol ac adnoddau eraill	<p>A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i werthuso a gwella'r gwerth am arian y mae'n ei gyflawni o ran ei ddefnydd o adnoddau?</p> <p>A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith i sicrhau bod ei wariant yn cyfateb i'r adnoddau sydd ar gael?</p> <p>A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith ar gyfer rheoli a monitro perfformiad yn erbyn cyllidebau, gan gymryd camau adferol lle y bo'n briodol, a chyflwyno adroddiad ar y canlyniadau i uwch reolwyr a'r Awdurdod?</p>
Safonau ymddygiad priodol ac ati	<p>A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith ar gyfer monitro perfformiad a chraffu arno, i nodi amrywiannau posibl yn erbyn amcanion, safonau a thargedau strategol ar gyfer gweithredu a, lle y bo angen, gyflwyno adroddiad i aelodau?</p> <p>A yw'r Awdurdod wedi rhoi trefniadau ar waith gyda'r nod o hyrwyddo a sicrhau gonestrwydd a phriodoldeb wrth gynnal ei fusnes?</p>

Atodiad 3

Adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy llythyr archwilio blynyddol diwethaf

Adroddiad	Dyddiad
Strategaeth Archwilio 2012	Chwefror 2012
Delivering a Redesigned Police Service	Ebrill 2012
Adroddiad Archwilio Datganiadau Ariannol	Medi 2012
Adroddiad Archwilio Blynyddol	Tachwedd 2012

WALES **AUDIT** OFFICE

SWYDDFA **ARCHWILIO** CYMRU

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@wao.gov.uk

Website: www.wao.gov.uk

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: info@wao.gov.uk

Gwefan: www.wao.gov.uk